

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Analýza vývoje spotřeby českých domácností v letech
1997-2017

Analysis of Czech Household's Consumption Develop-
ment in 1997-2017

STUDIJNÍ PROGRAM

Ekonomika a management

STUDIJNÍ OBOR

Řízení a ekonomika průmyslového podniku

VEDOUCÍ PRÁCE

doc. Ing. Vít Pošta, Ph.D.

PAVELKOVÁ

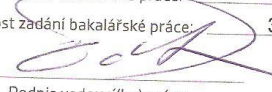

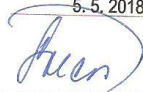
MARIE

2018

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení:	<u>Pavelková</u>	Jméno:	<u>Marie</u>	Osobní číslo:	<u>460958</u>
Fakulta/ústav:	<u>Masarykův ústav vyšších studií (MÚVS)</u>				
Zadávací katedra/ústav:	<u>Oddělení ekonomických studií</u>				
Studijní program:	<u>Ekonomika a management</u>				
Studijní obor:	<u>Rízení a ekonomika průmyslového podniku</u>				

II. ÚDAJE K BAKALÁŘSKÉ PRÁCI

Název bakalářské práce:	<u>Analýza vývoje spotřeby českých domácností v letech 1997-2017</u>		
Název bakalářské práce anglicky:	<u>Analysis of Czech Household's Consumption Development in 1997-2017</u>		
Pokyny pro vypracování:	<p>Cíl: Analyzovat změny spotřebního chování českých domácností ve sledovaných 20-ti letech, definovat a vyhodnotit faktory, které mají vliv na spotřebu domácností. PRÍNOS: Přínosem této bakalářské práce by měl být odhad budoucího vývoje spotřeby českých domácností. OBSAH: 1. Úvod; 2. Teoretická část - definování používaných ekonomických veličin, metodika sběru dat; 3. Praktická část - statistika rodinných účtů, vývoj stavu české ekonomiky ve sledovaných letech, analýza jednotlivých spotřebních skupin, rozbor změn spotřebního chování ve sledovaných letech, odhad budoucího vývoje spotřeby českých domácností; 4. Závěr.</p>		
Seznam doporučené literatury:	<p>SOUKUP, Jindřich. Makroekonomie. 2., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2010 http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/makroekonomika/makroekonomicka-predikce https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/zpravy_o_inflaci/</p>		
Jméno a pracoviště vedoucí(ho) bakalářské práce:	<u>doc. Ing. Vít Pošta, Ph.D., MÚVS ČVUT v Praze, Oddělení ekonomických studií</u>		
Jméno a pracoviště konzultanta(ky) bakalářské práce:			
Datum zadání bakalářské práce:	<u>5.12.2018</u>	Termín odevzdání bakalářské práce:	<u>5.5.2018</u>
Platnost zadání bakalářské práce:	<u>31.8.2019</u>		
			
Podpis vedoucí(ho) práce	Podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry	Podpis děkana(ky)	

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

<u>5.04.2019</u>	
Datum převzetí zadání	Podpis studenta(ky)

PAVELKOVÁ, Marie. *Analýza vývoje spotřeby českých domácností v letech 1997-2017*. Praha: ČVUT 2018. Bakalářská práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury. Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 10. 01. 2019

Podpis:

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé práce Ing. Vítu Poštovi, Ph.D., za pomoc a trpělivost při vypracování mé práce. Dále děkuji své rodině - především svému otci Ing. Zbyňku Pavelkovi a také svému příteli za jejich cenné rady a podporu.

Abstrakt

Tato práce se zabývá analýzou vývoje spotřeby českých domácností v letech 1997 až 2017 a to za pomoci dat z Českého statistického úřadu. Práce je rozdělena do dvou částí a to do teoretické a praktické. Teoretická část je věnována seznámení s ekonomickými pojmy a metodikou sběru dat. Praktická část je pak věnována samotné analýze české ekonomiky ve sledovaných letech a změnám spotřebního chování českých spotřebitelů.

Klíčová slova

Spotřeba domácností, statistika rodinných účtů, konečná spotřeba, hrubý domácí produkt, domácnost

Abstract

The aim of this work is to evaluate the factors that influence the consumption of Czech households in the period 1997-2017 using the data from the Czech Statistical Office. The thesis is divided into two parts, namely practical part and theoretical part. The theoretical part is devoted to the description of selected economic quantities and to the method of collecting the data. The practical part is devoted to the description of the economic situation in the Czech Republic in the monitored period, to the evaluation of the factors influencing the behavior of consumers and to the recording of changes in the behavior of individual types of households using CZSO data.

Key words

Household consumption, statistics of household accounts, final consumption, gross national product, household

Obsah

Úvod	5
1 Spotřeba domácností	7
1.1 Spotřeba	7
1.1.1 Spotřební funkce	7
1.1.2 Model mezičasové volby	8
1.1.3 Teorie životního cyklu	9
1.2 Domácnost	9
2 Příjmy domácností	11
2.1 Disponibilní důchod	11
2.2 Nerovnost příjmů	11
2.2.1 Míra nerovnosti	11
2.2.2 Lorenzova křivka	12
2.2.3 Giniho koeficient	12
3 Statistika rodinných účtů	13
3.1 Význam statistiky rodinných účtů	13
3.2 Výběr zpravodajských domácností	14
3.3 Zjišťování údajů	15
3.4 Classification of Individual Consumption by Purpose	16
3.4.1 Oddíly klasifikace CZ-COICOP	16
4 Nezaměstnanost	18
4.1 Frikční nezaměstnanost	19
4.2 Strukturální nezaměstnanost	19
4.3 Cyklická nezaměstnanost	19
5 Hrubý domácí produkt	19
6 Vývoj stavu české ekonomiky	22
6.1 Vývoj HDP	22
6.2 Vývoj průměrné hrubé mzdy a reálné mzdy	23
6.2.1 Příjmová nerovnost	24
6.3 Nezaměstnanost a její vliv na spotřebu domácností	25
7 Struktura spotřeby	28

7.1	Struktura spotřeby dle typů domácností v roce 2016	28
7.2	Vývoj struktury spotřeby v letech 1997-2017	30
7.3	Vývoj struktury spotřeby dle trvanlivosti	32
8	Budoucí spotřeba	34
	Seznam použité literatury	36
	Seznam obrázků	39
	Seznam grafů	40
	Seznam tabulek	41

Úvod

Spotřeba domácnosti je údaj, který na první pohled vypadá jako soukromá záležitost. Je věcí každé rodiny jakým způsobem bude rozhodovat o svých financích, do jaké oblasti bude vkládat nějaké, anebo vůbec žádné prostředky. Domácnosti jsou ale významnými ekonomickými subjekty každé země. Spotřeba domácností představuje zhruba polovinu hrubého domácího produktu, z tohoto důvodu má každý stát snahu poznat co nepřesněji, strukturu spotřeby domácností obyvatel své země. Potřeby jednotlivých rodin mají vliv nejen na obchodníky, ale i na všechny odvětví našeho života, školstvím počínaje a zdravotnictvím konče. Podniky a instituce, pokud chtějí být pružné a na trhu úspěšné, tak musí reagovat na potřeby a ochotu domácností využít jejich služeb. Jejich produkce ovlivňuje ekonomickou situaci nejen daného státu, ale i státy ostatní. Spotřeba domácností je totiž hlavním „tahounem“ ekonomiky.

Cíly této práce je za pomoci volně dostupných dat Českého statistického úřadu ověřit ekonomické faktory, které mají vliv na spotřebu domácností, dále také vyhodnotit změny spotřební struktury jednotlivých domácností za sledované období.

TEORETICKÁ ČÁST

1 Spotřeba domácností

1.1 Spotřeba

Jelikož se tato práce věnuje analýze spotřebního chování, je třeba si nejdříve vysvětlit co vlastně spotřeba je a jak ji definuje ekonomická teorie.

Spotřebou domácností se rozumí jejich výdaje na:

- Předměty krátkodobé spotřeby, do kterých se řadí potraviny, nápoje, tabák denní tisk atd.
- Předměty střednědobé a dlouhodobé spotřeby, jako jsou například: automobily, elektronika, nábytek apod.
- A služby, jako například doprava, rekreace, kosmetické a kadeřnické služby apod.

(Soukup aj., 2010, s. 51-52)

Z hlediska lidských potřeb se pak spotřeba dá dělit z pohledu zbytnosti či nezbytnosti daného zboží

- Zboží uspokojující základní lidské potřeby (nezbytné)
- Zboží uspokojující standardní lidské potřeby (relativně nezbytné)
- A nakonec zboží uspokojující nadstandardní potřeby (luxusní)

(Macek aj., 2008, s. 104)

1.1.1 Spotřební funkce

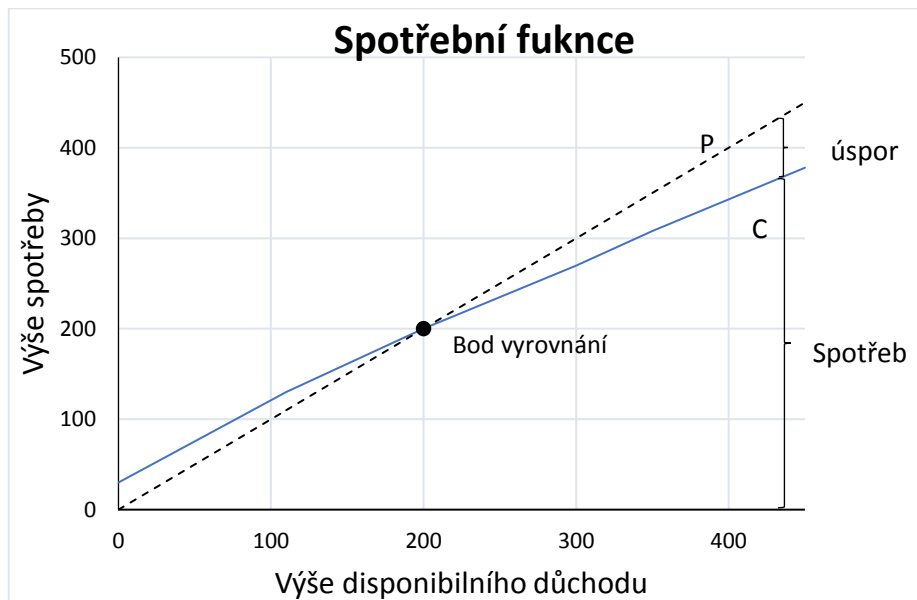
Klíčový nástroj pro analýzu spotřeby je spotřební funkce. Samuelson (Samuelson a Nordhaus, 2010, s. 450) ve své publikaci uvádí, že tato funkce popisuje jeden z nejdůležitějších vztahů v celé makroekonomii. Funkce vyjadřuje vztah mezi úrovní výdajů na spotřeby a úrovní disponibilního důchodu. Tento koncept byl zaveden jedním z nejvýznamnějších ekonomů 20. století J.M. Keynesem.

Graf č. 1 ukazuje spotřební funkci domácností. Přímka p svírající úhel 45° s vodorovnou osou grafu, vznikne spojením bodů, kdy se výše

spotřeby vždy rovná výši disponibilního důchodu. Spotřební funkce domácnosti je pak označena jako C.

Z grafu je patrné, že výše spotřeby s růstem disponibilního důchodu se zvyšuje, ovšem spotřeba roste pomaleji než disponibilní důchod. Bod A, kdy se osa kvadrantu vyznačená přímkou p protne se spotřební funkcí, ukazuje situaci, kde se spotřeba domácnosti rovná výši disponibilního důchodu. Výše spotřeby se dá vyjádřit jako vzdálenost mezi spotřební funkcí a vodorovnou osou grafu. Vzdálenost mezi spotřební funkcí C a přímkou p pak vyjadřuje výši úspor. (Holman, 2005, s.446)

Graf 1 Spotřební funkce

Zdroj: Holman, 2005, s.446, zpracování vlastní

1.1.2 Model mezičasové volby

Základy této teorie položil počátkem 30. let minulého století americký ekonom Irving Fisher ve své knize Teorie úroků. Zatímco keynesiánská spotřební funkce ukazuje pouze vztah mezi současnou spotřebou a současným důchodem. Fisherův model ukazuje, že spotřebitele při současné spotřebě ovlivňuje krom současného důchodu, také očekávaný budoucí důchod a také úroková míra. Pokud se zaměříme na substituční efekt, tak při navýšení úrokové míry klesá současná

spotřeba a spotřebitel vydává více peněz na úspory. (Holman, 2010, s.35)

1.1.3 Teorie životního cyklu

Teorie životního cyklu (nebo také hypotéza životního cyklu) uvažuje spotřebitele, který chce maximalizovat svůj užitek během celého života. Dalším předpokladem této teorie je, že výše spotřeby, bude ve všech obdobích života přibližně stejná. Autoři teorie rozdělili životní cyklus do třech základních fází:

- Mládí
- Produktivní věk
- Stáří

V mládí má člověk nižší důchod než je jeho spotřeba, proto je pro její pokrytí si nucen půjčit. V produktivním věku, kdy zpravidla výše důchodu převyšuje výši spotřeby, začíná spořit. Část těchto úspor však musí jít na splácení dluhových závazků, které vznikly v mládí. Další část úspor je pak ponechána na dobu, kdy spotřebitel odejde do penze.

Pro některé další předpoklady, ze kterých teorie životního cyklu vychází, bývá často kritizována. Mezi ty nejdůležitější patří:

- Člověk vlastně odhaduje, jak dlouho bude žít. Pravděpodobnost, že tento odhad bude správný, je však velmi nízká
- Krom délky života, člověk odhaduje výši disponibilního důchodu po dobu produktivního věku. Odhad se vztahuje nejen na změny v příjmech z práce, ale také na výši sociálních dávek, daní atd.
- V mládí se předpokládá, že důchod je nižší než velikost spotřeby, proto je nutné její část pokrýt půjčkou. Vzhledem k podmínkám bankovních institucí může být nemožné půjčky dosáhnout.

(Soukup aj., 2010, s. 66-67)

1.2 Domácnost

V ekonomii řadíme domácnost mezi základní tržní subjekty. Domácnosti jsou tedy subjekty, které přicházejí na trh za účelem uspokojení svých potřeb, prostřednictvím nákupů statků a služeb. V této roli

je nazýváme spotřebitelem, vystupují jako kupující na trhu statků a služeb. Domácnosti však vstupují na trh také jako prodávající. Jsou totiž vlastníky výrobních faktorů (práce, půda, kapitál). Na trhu výrobních faktorů je prodávají firmám, aby posléze mohly za příjmy (důchody) z nich nakupovat výrobky pro svou spotřebu. (Macáková, 2003, s.29)

2 Příjmy domácností

2.1 Disponibilní důchod

Nejzásadnějšími faktory ovlivňující výši a strukturu spotřeby jsou celkové příjmy domácností tedy jejich disponibilní důchod. Disponibilní důchod se dá definovat jako: „Důchod, který výsledně získávají domácnosti. Je složen ze všech důchodů (mzdy, renty, úroky a vyplacení dividendy) a transferovaných plateb a od vlády. Musí se od něj odečíst daně, které domácnost zaplatí.“ Domácnosti pak svůj disponibilní důchod mohou použít na spotřebu, nebo na úspory. (Pavelka, 2007, s. 28)

2.2 Nerovnost příjmů

Je zcela jasné, že všichni nemohou dosahovat stejné výše příjmů. Tento jev by byl nemožný a není ani žádaný. Ve většině ekonomik jsou důchody a bohatství rozděleny mezi domácnosti nerovnoměrně, což vyplývá z působení tržního mechanismu.

Způsoby měření nerovnosti příjmů

Pro zjištění, jak velké či malé jsou disproporce v rozdělení důchodů a bohatství mezi jednotlivé obyvatele, se dají využít různé postupy, jako jsou např.

- Míra nerovnosti
- Lorenzova křivka
- Giniho koeficient
- (Jurečka, 2013, s.313)

2.2.1 Míra nerovnosti

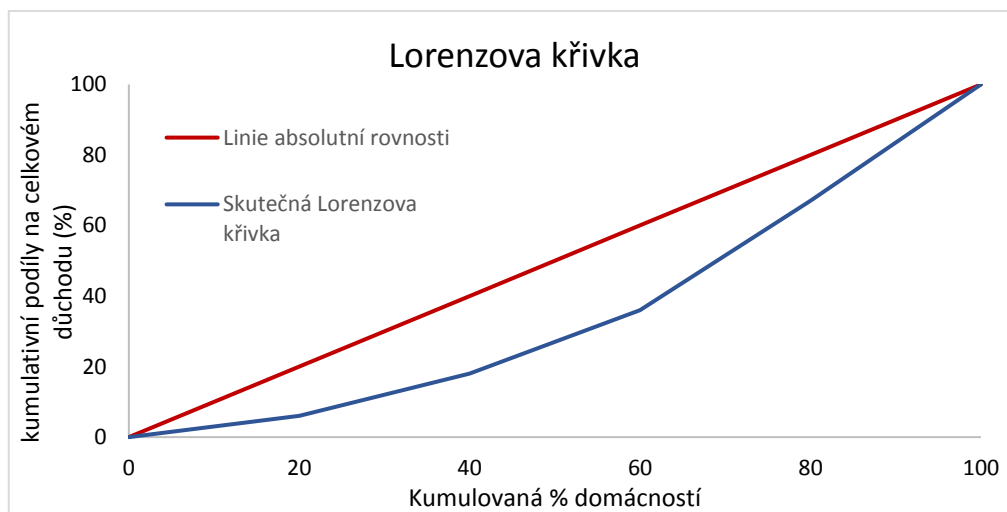
Jedním ze způsobů, kterým se dá zjistit nerovnost ve velikosti příjmů je míra nerovnosti. Princip tohoto výpočtu vychází z poměrně jednoduchých statistických metod. Pro výpočet je třeba populaci seřadit vzestupně dle výše důchodu a rozdělit ji do stejně velkých skupin - kvintilů.

Každé skupině se pak přiřadí procentní podíl, který dostává z celkového důchodu všech domácností. Míru nerovnosti získáme podílem nejbohatší a nejchudší skupiny. Z toho vyplývá, že čím více se výsledek blíží hodnotě 1, pak je nerovnost nižší. (Jurečka, 2013, s.313)

2.2.2 Lorenzova křivka

Pro grafické znázornění nerovnosti se dá využít Lorenzova křivka. Na osu x tohoto grafu se nanáší kumulativní procenta obyvatelstva, na osu y se nanáší kumulativní podíly na celkovém důchodu. Vyznačené body průsečíků se spojí čarou. Úplná rovnost by v tomto případě znamenala, že by získané body tvořily diagonálu. Tato diagonála se nazývá linie absolutní rovnosti. Opačný a také čistě teoretický extrém, kdy jedna domácnost pobírá veškerý důchod, se označuje jako linie absolutní nerovnosti. (Jurečka, 2013, s.314)

Graf 2 Lorenzova křivka

Zdroj: Jurečka, 2013, s.314, vlastní zpracování

2.2.3 Giniho koeficient

Tento způsob měření příjmové diferenciaci spočívá ve výpočtu poměru plochy mezi Lorencovou křivkou a linií absolutní rovnosti a celkovou plochou pod linií rovnosti. Velikost koeficientu se pohybuje v intervalu 0 až 1. Při čemž čím blíže se hodnota koeficientu blíží

jedné, tím více jsou důchody rozděleny nerovnoměrně. (Jurečka, 2013, s.315)

Graf 3 Giniho koeficient

Zdroj: Jurečka, 2013, s.313

3 Statistika rodinných účtů

„Statistika rodinných účtů (SRÚ) sleduje hospodaření soukromých domácností - poskytuje informace o výši jejich vydání a struktuře spotřeby“ (www.czso.cz,2017,[online])Dále informuje o odlišnostech spotřeby v domácnostech uspořádaných podle různých hledisek nebo vlivu nejrůznějších faktorů např. pohyb cen.

3.1 Význam statistiky rodinných účtů

Využití získaných výsledků z SRÚ je velmi široké, data slouží jako podklad pro sociologický a ekonomický výzkum, pro interní využití Českého statistického úřadu a dále pro mezinárodní srovnání.

Při analyzování výsledků je však nutné myslet na to, že šetření je prováděno na základním souboru 3000 domácností, které byly vybrány záměrným kvótním výběrem. Tato skutečnost do jisté omezuje interpretovat výsledky na celou populaci. (www.czso.cz,2017,[online])

3.2 Výběr zpravodajských domácností

Zpravodajské domácnosti jsou vybírány záměrným kvótním výběrem.

Zpravodajskou jednotkou šetření je hospodařící domácnost – soubor osob společně bydlících, které se podílejí na úhradě základních výdajů. Jádrem těchto domácností je většinou rodina, ale může jít také o jednotlivce.

„Základním soubor obsahuje 3 000 domácností a je konstruován tak, aby jeho složení odpovídalo struktuře domácností v České republice. Příjmové rozložení domácností se každoročně upravuje podle údajů zjištěných v průřezových statistikách. (www.czso.cz,2017,[online])

Do roku 2005 byl výběrovým znakem sociální skupina domácnosti, která se určovala podle sociální příslušnosti osoby v čele domácnosti. Druhým výběrovým znakem byl čistý peněžní příjem na osobu. Třetím znakem pak byl počet dětí (u ekonomicky aktivních osob) nebo počet členů a pohlaví (domácnost důchodců bez aktivních členů)

Od roku 2006 soubor obsahuje také dosud nesledované typy domácností, jako jsou domácnosti nezaměstnaných, domácnosti důchodců s ekonomicky aktivními členy, nebo domácnosti, ve kterých není žádná ekonomicky aktivní osoba. Soubor tedy zahrnuje již všechny typy domácností.

Osobou v čele je v úplných rodinách muž. V neúplných rodinách většinou rodič je-li ekonomicky aktivní. V nerodinných domácnostech je osobou v čele osoba s nejvyšším příjmem.

Pro tři nejvýznamnější skupiny domácností se používají ještě tato kritéria:

- Pro domácnost zaměstnanců a OSVČ – čistý peněžní příjem na jednoho člena a počet vyživovaných dětí
- Domácnosti důchodců bez ekonomicky aktivních členů-důchod a jednoho člena domácnosti a počet členů (v případě jednočlenné domácnosti také pohlaví)

(www.czso.cz,2018,[online])

Doplňkový soubor

Doplňkový soubor byl určen pro sledování příjmů a vydání rodin s dětmi s minimálními příjmy (odvozeno stanoveného násobku životního minima). Od roku 2011 doplňkový soubor již není součástí šetření. (www.czso.cz,2018,[online])

3.3 Zjišťování údajů

Styk s domácnostmi zabezpečuje pracovník krajské správy ČSÚ, který se specializuje na statistiku rodinných účtů. Jeho úkolem je dotazem zjistit údaje o domácnosti a jejích členech, o domě, bytě, domácím hospodářství a vybavení domácnosti.

Prvotní údaje o příjmech, výdajích a spotřebě domácností se zjišťují metodou průběžných záznamů tak, že domácnost denně zapisuje veškeré peněžní i naturální příjmy a výdaje za všechny členy domácnosti do Deníku zpravodajské domácnosti, což je tiskopis sešitového formátu za příslušný měsíc.

Pro menší zátěž respondentů a zefektivnění vynaložených nákladů vede od roku 2006 každá domácnost podrobné zápisky o vydání za potraviny a nealkoholické nápoje jen 2 měsíce v roce. V ostatních měsících domácnost sděluje je celkovou vydanou sumu. Za pečlivě vyplněné záznamy náleží domácnostem peněžní odměna.

V souvislosti se vstupem České republiky do EU proběhla v metodice statistiky rodinných účtů řada změn vyvolaných jednak s harmonizací soustavy státní statistiky ČR se statistikou zemí EU. A dále také s doporučeními, které vydává Eurostat pro členské země Evropské unie.

Jednotlivé výdajové položky jsou od roku 1999 řazeny dle Klasifikace individuální spotřeby podle účelu. (www.czso.cz,2017,[online])

3.4 Classification of Individual Consumption by Purpose

„Předmětem klasifikace CZ-COICOP je zatřídění všech druhů individuální spotřeby (zboží, služeb apod.) podle účelů“ (www.czso.cz, 2014, [online])

Tabulka 1 Klasifikace CZ-COICOP

oddíl	výdaje na individuální spotřebu
01-12	domácnosti
13	neziskové instituce sloužící domácnostem
14	vládní instituce

zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Jedná se o třístupňovou klasifikaci. První stupeň je oddíl, druhým stupněm je skupina a poslední a třetí stupeň je označován jako třída.

Tabulka 2 Stupně klasifikace CZ-COICOP

04 BYDLENÍ, VODA, ENERGIE, PALIVA	oddíl
04.5 Elektrická a tepelná energie, plyn a ostatní paliva	skupina
0.4.5.1 Elektrická energie	třída

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

3.4.1 Oddíly klasifikace CZ-COICOP

01 Potraviny a nealkoholické nápoje

První skupina je tvořena potravinami a nealkoholickými nápoji. Jsou to například pekárenské výrobky, mléčné výrobky, maso, vejce, minerální vody, oleje...

02 Alkoholické nápoje, tabák

Do alkoholických nápojů patří pivo, víno, destiláty, míchané nápoje, které obsahují alkohol, do skupiny tabák patří cigarety a doutníky

03 Odívání a obuv

Do odívání patří všechny typy oblečení a obuvi. Oblečení a obuv společenská, na sport, domácí, ale také výdaje na opravu a čištění oblečení a obuvi.

04 Bydlení, voda, energie a paliva

Zde patří nájemné (za byt, dům, garáž, chatu, zahradu...), vodné a stočné, elektřina, plyn, paliva, potřeby a služby pro běžnou údržbu domu a bytu, ostatní služby související s bydlením, např. pojištění. Patří zde i příspěvek na správu domu.

05 Bytové zařízení a vybavení domácnosti

Do páté skupiny řadíme nábytek, bytové doplňky, bytový textil, chladničky, pračky a jiná zařízení, přístroje a nářadí pro dům a zahradu, opravy všech přístrojů a zařízení, nádobí a ostatní potřeby pro domácnost, drogistické zboží, služby pro domácnost (prádelny, čistírny, úklid), také služby na hlídání dětí.

06 Zdraví

Další kategorie je zdraví. Do ní patří léky, zdravotnické potřeby (obvazy, kompresivní punčochy, inhalátory...) Dále ortopedické, terapeutické pomůcky, brýle, kontaktní čočky, invalidní vozíky, rovnátka. Poplatky u lékaře, terapeuta, psychologa...A také náklady za ústavní zdravotní péči v lázních, sanatoriích, léčebnách.

07 Doprava

Sem patří nákup dopravních prostředků - auta, motocykly, kola. Také jsou zde zahrnuty náklady na provoz dopravních prostředků, náhradní díly, pohonné hmoty, náklady na opravu, ale i náklady spojené se získáním řidičského průkazu. Patří sem i ceny jízdného ve vlaku, autobusu, místní dopravě, náklady za letenky a taxislužbu.

08 Pošty a telekomunikace

Do osmé skupiny patří všechny poštovní služby. Do telekomunikací patří výdaje za mobilní telefon a pevnou linku.

09 Rekreace, kultura a sport

Do této skupiny řadíme zařízení a potřeby pro volný čas (televizory, rádia, osobní počítače, tablety, fotoaparáty, hudební nástroje, psací a malířské potřeby, jiné drobné zboží kulturního charakteru, hračky, sportovní potřeby), opravy všech přístrojů, zařízení a potřeb. Dále knihy vč. učebnic, noviny a časopisy; dále služby pro volný čas (vstupné a jiné poplatky za kulturní, zábavní a sportovní

podniky a aktivity), potřeby pro pěstování květin a ostatních okrasných rostlin a pro domácí (neužitková) zvířata, poplatky za rozhlas a televizi, sázky, losy, hry, dovolená s komplexními službami (školní výlety, poznávací zájezdy)

10 Vzdělávání

Do této skupiny patří všechny stupně vzdělávání, které nejsou hrazeny státem. Dále zde patří poplatky za jazykové kurzy, základní umělecké školy, rekvalifikační kurzy, univerzity třetího věku, poplatky za družinu, poplatky za doučování.

11 Stravovací, ubytovací služby

Zde nepatří náklady za potraviny, které zakoupíme v obchodě, ale cena za jídlo v jídelně, menze, restauraci, kavárně nebo v pouličním stánku. Do ubytovacích nákladů patří náklady za pobyt v hotelu, kempu, na koleji.

12 Ostatní zboží a služby

Poslední skupinu tvoří položky, které nejsou zařazeny do žádné z předchozích skupin. Patří sem osobní potřeby a služby (kosmetické zboží, potřeby a přístroje pro osobní hygienu, hodinky, klenoty, bižuterie, cestovní potřeby, opravy všech zařízení a potřeb, kadeřnické, kosmetické a jiné osobní služby), dále vydání na sociální péči, všechny druhy pojištění a jinde neuvedené služby (finanční, administrativní, poradenské aj.).

(www.czso.cz,2014,[online])

4 Nezaměstnanost

Prvně je třeba si definovat, kdo je vlastně brán jako nezaměstnaný. Dle statistik jsou za nezaměstnané považovány osoby starší 15 let, které současně ve sledovaném splňují tyto podmínky:

- Nemají placené zaměstnání ani sebezaměstnání
- Práci aktivně hledají
- Jsou schopni do práce nastoupit

(Soukup aj, 2010, s.34)

Tuto definici využívá také Český statistický úřad.

Pokud nesplňují jednu z uvedených podmínek, jsou chápáni jako zaměstnaný, nebo jako ekonomicky neaktivní.

Z pohledu ekonomické teorie rozdělujeme druhy nezaměstnanosti, dle příčin jejího vzniku. Rozlišujeme tedy:

- Frikční nezaměstnanost
- Strukturální nezaměstnanost
- Cyklickou nezaměstnanost

(Rojíček aj., 2016 s. 229)

4.1 Frikční nezaměstnanost

Vzniká přirozeným pohybem pracovníků na trhu práce, například pracovník již není ve své práci spokojen, tudíž z ní odejde a shání nové místo. (Soukup aj., 2010, s.284)

4.2 Strukturální nezaměstnanost

Vzniká tehdy, kdy se na trhu práce objevuje nesoulad mezi nabídkou a poptávkou po práci, souvisí se strukturálními změnami v ekonomice – některá odvětví zanikají, jiná zase vznikají. Příčinou je rovněž geografická nerovnováha volných pracovních míst a uchazečů o zaměstnání. (Rojíček aj., 2016 s. 229)

4.3 Cyklická nezaměstnanost

Jak už vypovídá název, tento druh nezaměstnanosti se pojí s hospodářským cyklem. Existuje tedy obecný přebytek nabídek práce, nad poptávkou po práci. (Soukup aj., 2010, s. 286)

5 Hrubý domácí produkt

Hrubý domácí produkt je snad nejsledovanější ekonomický ukazatel, podle kterého se posuzuje výkon ekonomiky daného státu. Jeho definice je poměrně jednoduchá: " *Hrubý domácí produkt je tržní hodnota veškerých finálních statků vyprodukovaných v dané ekonomice za dané období*" (Pavelka, 2007, s.16-17)

K výpočtu HPD se využívají tři metody a to:

- Výrobní metoda
- Důchodová metoda
- Výdajová metodu

Pro tuto bakalářskou práci je však nejdůležitější metoda poslední jelikož, touto metodou zjistíme HDP tak že: "Sečteme všechny výdaje vynaložené na finální statky a služby."(Pavelka 2007, st. 19)

Rovnice pro výpočet pak vypadá následovně

$$\mathbf{HDP=C+I+G+NX}$$

Kde:

C vyjadřuje výdaje domácností na spotřebu

I vyjadřuje investice - zde zahrnujeme investice firem, respektive domácností (u domácností, zde řadíme výdaje na nákup nemovitostí)

G vyjadřuje výdaje vlády na nákup výrobků služeb

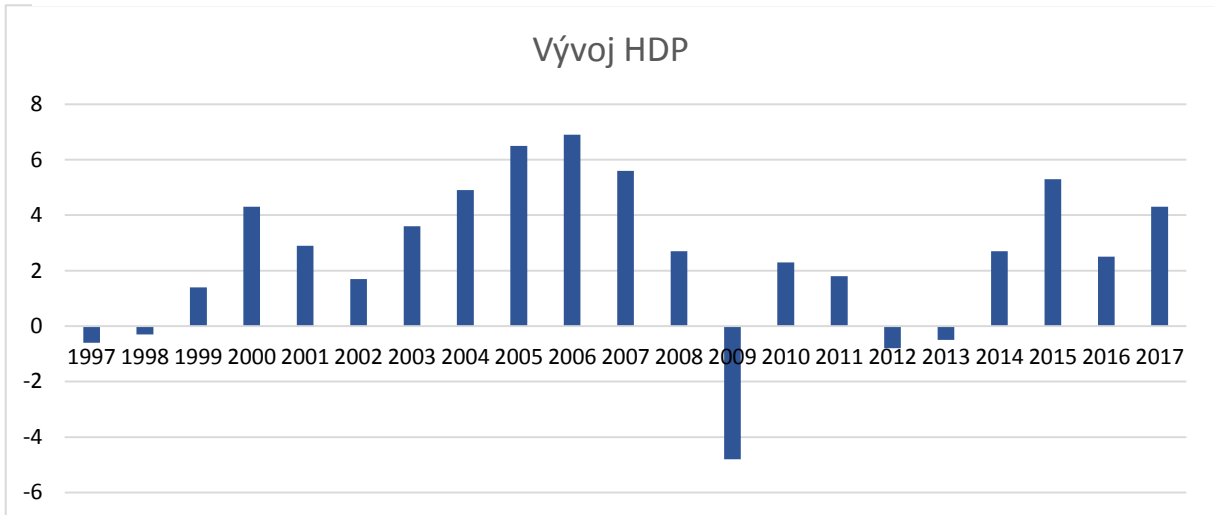
NX vyjadřuje čistý export (Pavelka 2007, str. 20)

PRAKTICKÁ ČÁST

6 Vývoj stavu české ekonomiky

6.1 Vývoj HDP

Graf 4 Vývoj HDP

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Přiložený graf zaznamenává vývoj HDP. Hned na počátku sledovaného období postihl českou ekonomiku pokles růstu HDP. Výrazný ekonomický růst nastal s posílením zahraničních investic a následným vstupem do Evropské unie, který výrazně posílil export. K nejvyššímu nárůstu došlo v roce 2006, kdy HDP vzrostlo téměř o 7%. V tomto období mnoho ekonomů tvrdilo, že dochází k ekonomickému zázraku a České republice se daří dohánět západní země. Tento vývoj však zabrzдила celosvětová ekonomická krize, která do Evropy dorazila ze Spojených států amerických, po krachu investiční banky Lehman Brothers. HDP pokleslo o 4,8%. Nejistá doba, kdy se firmy bály investovat, pak zapříčinily prodloužení poklesu HDP. Následující rok již došlo k oživení ekonomiky a růstu HDP o 2,7%. V roce 2015 HDP rostlo rekordním tempem, což ovšem bylo zapříčiněno především velkým čerpáním evropských dotací.

V posledním analyzovaném roce dochází k dynamickému nárůstu ekonomiky a druhému nejvyššímu nárůstu HDP od roku vypuknutí krize. Při čemž hlavními tahouny růstu byl průmysl a právě spotřeba domácností.

6.2 Vývoj průměrné hrubé mzdy a reálné mzdy

Tabulka 3 Vývoj průměrné hrubé mzdy

Rok	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
průměrná mzda	10 802	11 801	12 797	13 219	14 378	15 524	16 430
změna předchozí rok	-	9,25	8,44	3,30	8,77	7,97	5,84
změna rok 1997	-	9,25	18,47	22,38	33,10	43,71	52,10
Rok	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Průměrná mzda	17444	18 344	19546	20957	22594	23344	23864
Změna přechozí rok	6,31	5,03	6,55	7,22	7,80	3,33	2,23
Změna rok 1997	61,69	69,82	80,95	94,01	109,15	116,11	120,92
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Průměrná mzda	24455	25067	25035	25035	26951	27598	29504
Změna předchozí rok	2,48	2,50	-0,13	2,93	3,19	3,75	6,94
Změna rok 1997	126,39	132,06	131,76	138,55	146,17	155,41	173,13

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

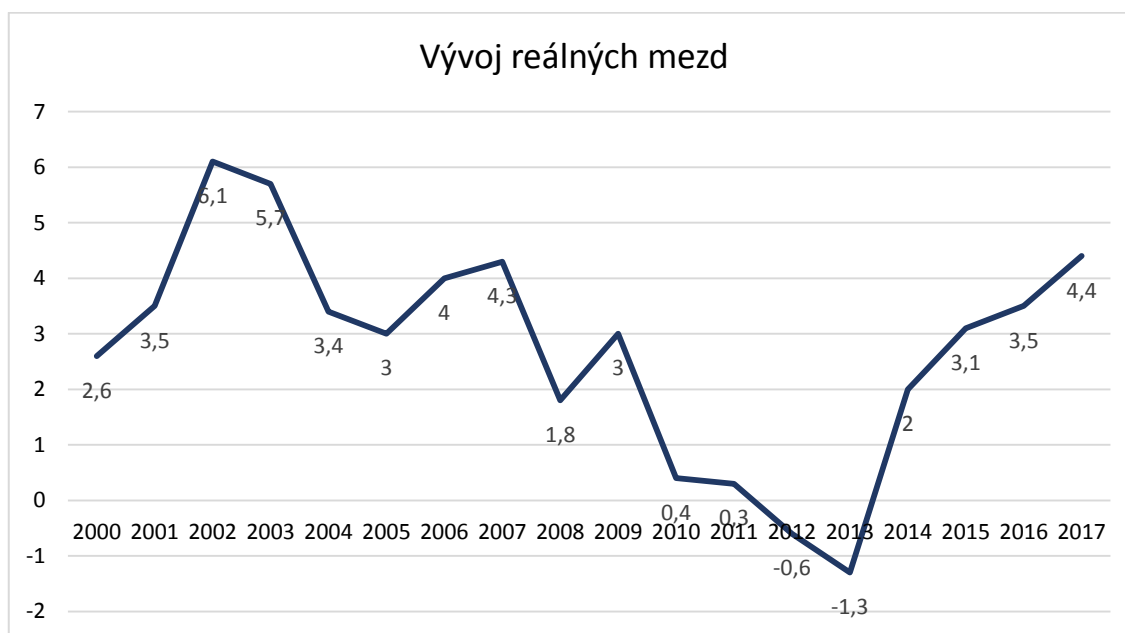
V následující tabulce vidíme vývoj hrubé mzdy ve sledovaném období, můžeme pozorovat že, hned k největšímu nárůstu došlo na počátku sledovaného období a to o 9,25%. Výraznější pokles zaznamenáváme v roce 2000, kdy průměrná mzda vzrostla o 3,3%. Následující roky mzda více či méně vzrůstala. Další pokles nastal v roce 2009 což, můžeme připsat tomu, že probíhala celosvětová ekonomická krize. V roce 2013 můžeme dokonce zaznamenat pokles růst průměrné mzdy. V následujících letech však mzda dále stabilně rostla. V posledním roce, můžeme opět zaznamenat oproti předchozím 8 letům vysoký nárůst a to v podobě 6,94%, což je zapříčiněno tím, že česká ekonomika se nachází ve velmi dobré situaci.

Je třeba si, ale uvědomit, že jde o průměrnou hrubou mzdu, na kterou nedosáhne 2/3 pracovníků-Pokud bychom se podívali na rozdíly mezi

kraji, tak nejvíce tradičně pobírají lidé v Praze, nejméně pak obyvatelé Karlovarského kraje.

Mnohem důležitější než vývoj nominálních mezd je vývoj mezd reálných, které vyjadřují, co si za ně můžeme skutečně koupit. Reálné přírůstky bývají zpravidla menší než ty nominální. V následujícím grafu je zachycen vývoj reálných mezd. Vzhledem k dostupnosti dat je použito období 2000-2017.

Graf 5 Vývoj reálných mezd

Zdroj: Kurzy.cz, vlastní zpracování

K nejvýraznějšímu růstu reálných mezd došlo v letech 2002 a 2003. Od roku 2010 pak zaznamenáváme pokles reálných mezd, v letech 2012 a 2013 dokonce do záporných čísel. Od roku 2014 pak dochází k pravidelnému nárůstu reálné mzdy. V roce 2017 pak reálná mzda narostla o 4,4% tedy nejvíce od příchodu ekonomické krize.

6.2.1 Příjmová nerovnost

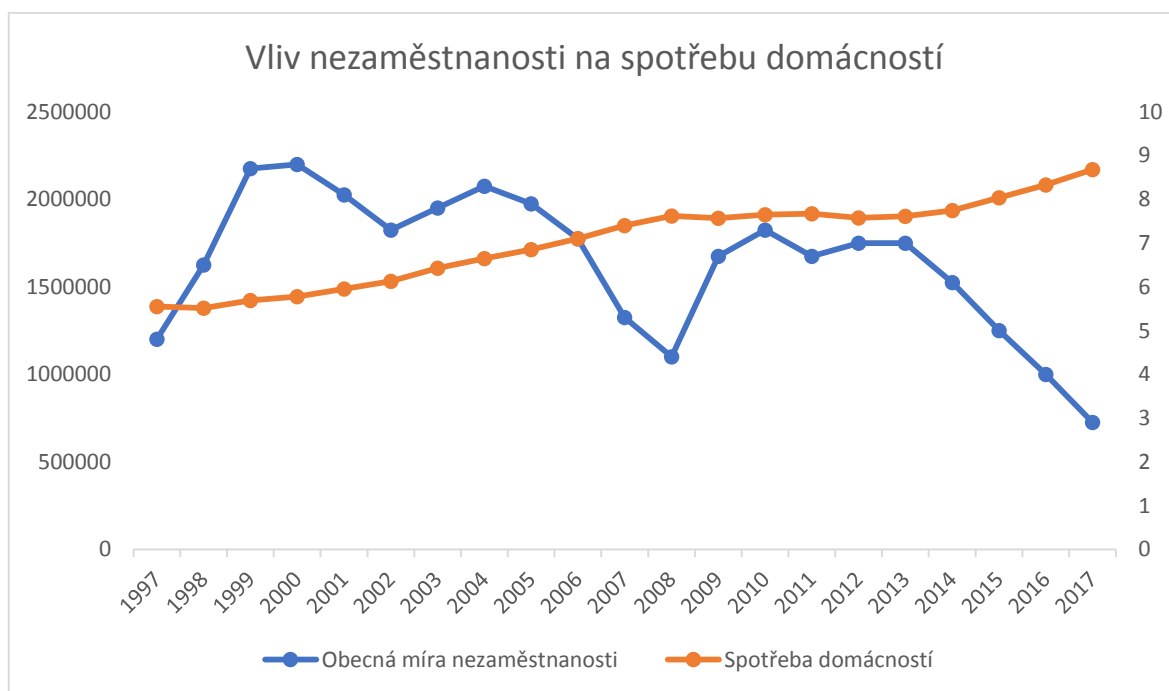
I přesto, že České republice na průměrnou mzdu nedosáhne 2/3 obyvatel, naše příjmové rozdíly patří mezi nejnížší mezi vyspělými státy.

Dle statistik z roku 2014 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj vydělává 10% nejbohatších obyvatel ČR 5,6 více než 10% nejchudších. Což Českou republiku řadí na 4. místo mezi členskými státy OECD. Pro srovnání ve Spojených státech činí tato hodnota 18,8. (zpravy.aktualne.cz,2016 [online])

Pokud se na nerovnost podíváme z pohledu Giniho koeficientu, kdy by číslo 0 představovalo absolutní rovnost a číslo 1 naopak absolutní nerovnost, tak tato hodnota v České republice činí 0,262. Pro zajímavost lze uvést, že nejvyšších hodnot dosahují země jako například JAR 0,67, Kolumbie 0,556 a paradoxně Čína 0,469. (zpravy.aktualne.cz,2016 [online])

6.3 Nezaměstnanost a její vliv na spotřebu domácností

Graf 6 vliv nezaměstnanosti na spotřebu domácností

Zdroj ČSÚ, vlastní zpracování

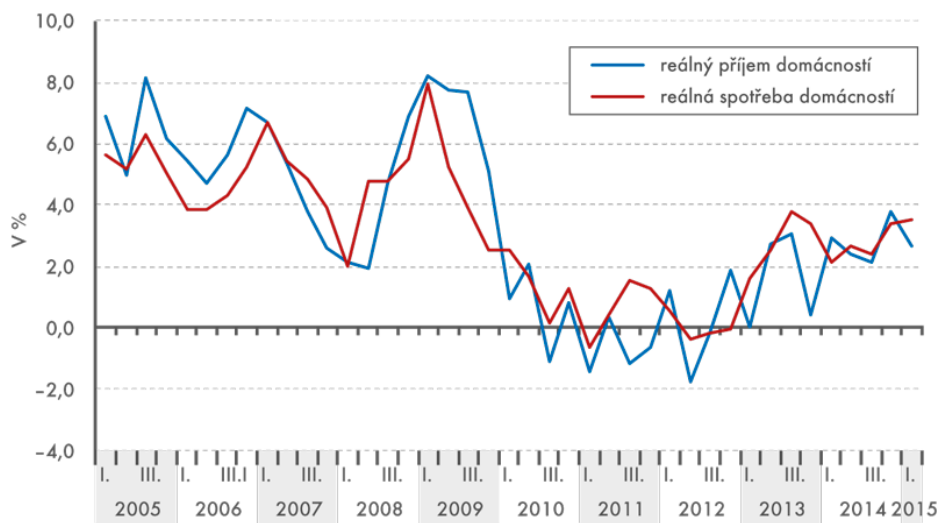
V grafu je zobrazen vývoj obecné míry nezaměstnanosti a spotřeby domácností ve sledovaném období. V kontextu zhoršeného hospodářského vývoje po roce 1997 došlo k nárůstu nezaměstnanosti a to z 4,8 % na

8,8 % v roce 2000. Můžeme sledovat i reakci na poli spotřeby domácností, která v roce 1998 meziročně doznala poklesu. V dalších letech nicméně i přes značný nárůst nezaměstnanosti ke snižování spotřeby domácností již nedocházelo. Podobnou situaci lze zaznamenat i v kontextu globální ekonomické krize začínající v roce 2008, která byla poznamenána nárůstem obecné míry nezaměstnanosti a to z 4,4 % v roce 2008 na 7,3 % o dva roky později. V roce 2009 pak došlo k mírnému snížení spotřeby, ale stejně jako ve zmíněném předešlém období se spotřeba vzpamatovala a dalších letech neklesala. V poslední řadě je vhodné se zaměřit i na vývoj po roce 2013, kdy můžeme pozorovat nepřímou úměru mezi poměrně lineárním poklesem nezaměstnanosti a nárůstem spotřeby domácností.

Obecně lze ale konstatovat, že vazba nezaměstnanosti na spotřebu domácností není nikterak výrazná. Faktorů za touto jen velmi volnou vazbou je pravděpodobně více, nicméně jeden by měl být vypíchnut. V případě problémů ekonomiky jsou zpravidla nejvíce ohroženi ztrátou pracovního místa pracovníci v pozicích s nízkou potřebnou kvalifikací, a tedy i nízkým mzdovým, respektive platovým, ohodnocením. Z tohoto důvodu zřejmě nedochází k natolik výraznému poklesu vyplacených mezd v ekonomice, který by vedl k masivnímu snížení disponibilního důchodu domácností.

Na přiloženém obrázku vidíme graf, která znázorňuje vývoj reálných příjmů domácností a jejich reálné spotřeby. Z grafu vidíme, že na počátku sledovaného období platí, že důchod roste rychleji než spotřeba. Ovšem toto pravidlo neplatí vždy, v některých letech roste spotřeba více než reálné příjmy. Můžeme si toho povšimnout například v roce 2011, kdy příjmy domácností čtvrtletně sice klesají, ale spotřeba stoupá. To si můžeme vysvětlit tím, že chvíli trvá, než domácnosti pocítí nižší disponibilní důchod.

Obrázek 1 Poměr reálných příjmů a reálné spotřeby

Zdroj: (www.statistikaamy.cz, 2015, [online])

7 Struktura spotřeby

7.1 Struktura spotřeby dle typů domácností v roce 2016

Rok 2016 byl jeden z nejúspěšnějších roků pro českou ekonomiku. Čisté peněžní příjmy v roce 2016 činily na osobu 163 344 korun. Dle ekonoma Lukáše Kovandy byly výdaje domácností za tento rok rekordní "Teprve loni se 'zlomilo' období šesti poměrně hubených let, 2010 až 2015, v nichž ani jednou meziroční růst spotřebních vydání nepřekročil úroveň jednoho procenta. Naposledy se tak stalo v roce 2009, kdy vzestup činil 1,7 procenta. V letech 2011 a 2012 došlo dokonce v reálném vyjádření, tedy po zahrnutí inflace, k poklesu spotřebních vydání," (zpravy.aktualne.cz,2016 [online])

Proto jsem si tento rok vybrala pro bližší analýzu. V následující tabulce vidíme, bližší složení spotřeby domácností.

Tabulka 4 Spotřeba domácností v roce 2016

Potraviny a nealkoholické nápoje	24 953
Alkoholické nápoje, tabák	3 671
Odívání a obuv	6 428
Bydlení, voda, energie, paliva	26 253
Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	7 651
Zdraví	3 261
Doprava	13 896
Pošty a telekomunikace	5 162
Rekreace a kultura	11 928
Vzdělávání	684
Stravování a ubytování	7 231
Ostatní zboží a služby	14 829
Spotřeba celkem	125 947

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

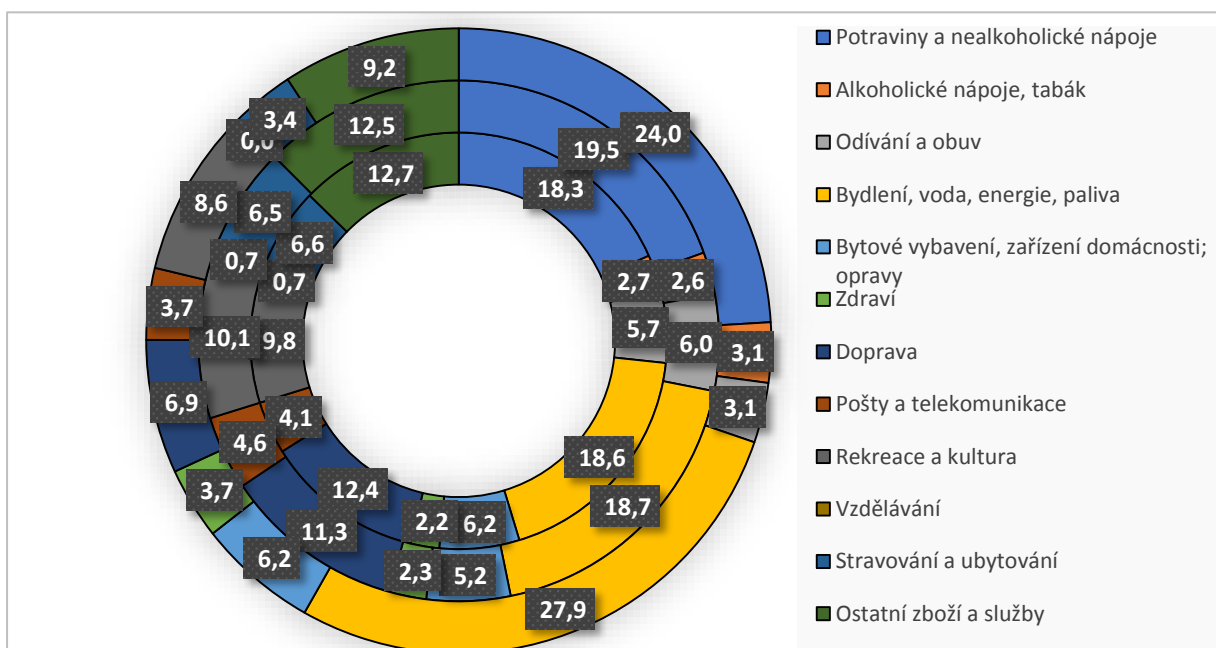
Samozřejmě mezi jednotlivými typy domácností jsou určité rozdíly. V prstencovém grafu, jsou blíže znázorněny rozdíly mezi strukturou spotřeby mezi jednotlivými typy domácností.

Jak je vidět, mezi spotřebou domácností OSVČ a mezi spotřebním chováním domácností zaměstnanců jsou jen nepatrné rozdíly. U domácností důchodců už můžeme zaznamenávat rozdíly. Nejvýznamnější položkou je vydání za bydlení, zatímco u domácností zaměstnanců tato položka činí 18,6% z celkových vydání u domácností důchodců tato položka činí téměř 28%. Druhou nejvyšší položkou všech skupin jsou pak potraviny a nealkoholické nápoje avšak domácnosti zaměstnanců za tuto položku vydají 18,3 svých vydání u domácností důchodců je to téměř čtvrtina konkrétně 24%.

Tedy zatímco u domácností zaměstnanců za tyto dvě základní položky činí téměř 37% u domácností důchodců bez ekonomicky aktivních členů je to dokonce přes polovinu jejich celkových vydání, konkrétně - 51,9%

Naopak menší část celkových peněžních vydání u důchodců tvoří položka odívání a obuv a to 3,1% domácnosti OSVČ na stejnou položku vynakládají téměř dvojnásobek. Což lze zcela logicky přisoudit tomu, že důchodci do obnovy šatníku již tolik neinvestují. Podobně je tomu tak ubytování a stravování kdy tato položka činí u domácností důchodců 3,4% zatímco u domácností OSVČ je to 6,5% což naznačuje obdobný trend a to že důchodci již tolik nevyžívají stravovací a ubytovací zařízení jako lidé v produktivním věku.

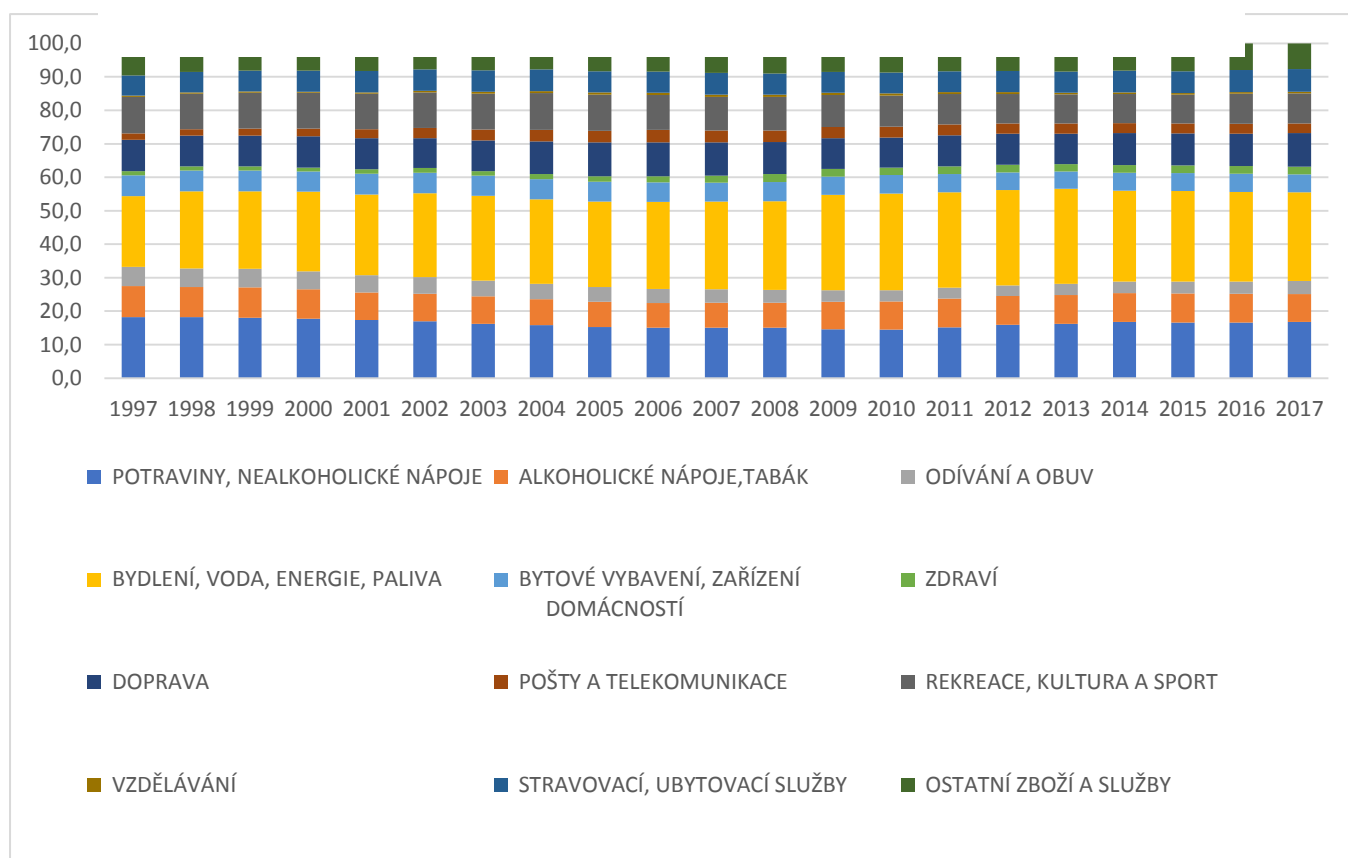
Graf 7 Porovnání domácností rok 2016

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

7.2 Vývoj struktury spotřeby v letech 1997–2017

Graf 8 Vývoj struktury spotřeby v letech 1997–2017

Zdroj čsú, zpracování vlastní

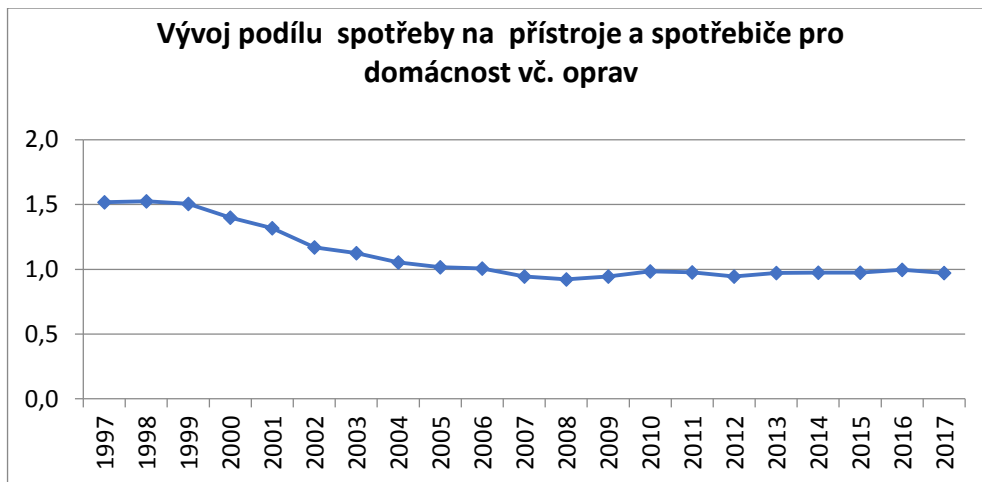
V následujícím grafu můžeme sledovat změnu struktury spotřebních vydání za sledované období. Jak vidíme, struktura spotřeby zůstala ve sledovaném období neměnná, pouze se měnilo procentuální zastoupení jednotlivých oddílů.

Během analyzovaného období lze vyzorovat kratší periody – 5 let kdy dochází ke změně trendu z růstu na pokles a naopak. Nejzřejmější je to v již zmiňovaném období ekonomické krize kolem roku 2009 a to v kategorii potravin a nealkoholických nápojů.

U odívání vidíme pokles v procentuálním zastoupení z celkových vydání. Což není zapříčiněno tím, že by domácnosti méně nakupovaly oblečení. U tohoto druhu zboží vzrostla jejich kupní síla. Zatímco v roce 1997 jsme si z průměrného platu mohli pořídit dámskou halenku 11krát v roce 2017 si ji můžeme dovolit 42krát.

Stejně tak můžeme odůvodnit pokles, který je blíže znázorněn na grafu č.9 domácnosti jsou dnes spotřebiči naopak lépe vybaveny, než tomu bylo na počátku sledovaného období. Pokud si však uděláme obdobné srovnání tak například vysavač se v roce 1997 dal z průměrné mzdy pořídit 3krát, dnes si jej můžeme pořídit 10krát.

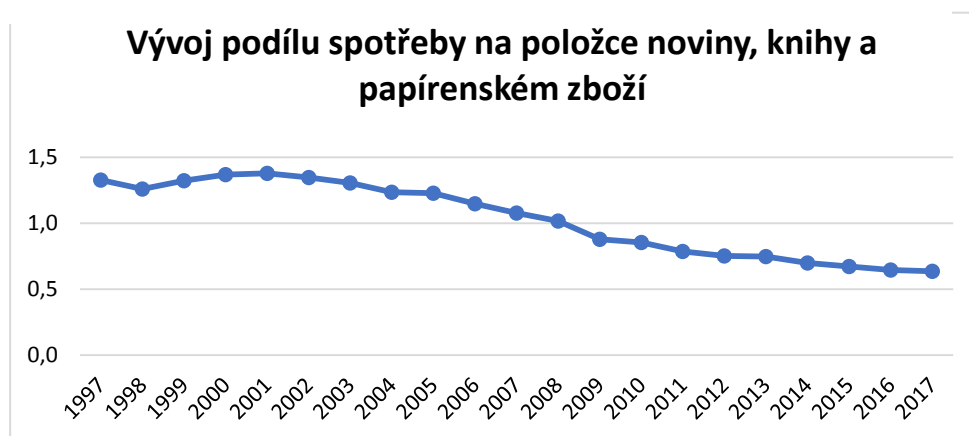
Graf 9 Vývoj podílu spotřeby na přístroje a spotřebiče

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Zajímavé je sledovat i podkategorii noviny, knihy a papírenské zboží, ta má také klesající tendence. Není to tím, že by lidé méně četli, ale nástupem nových technologií. Stále se zvyšuje prodej elektronických knih, roste trh s audioknihami. Lidé si také méně kupují tištěný denní tisk. Dávají přednost internetu, je rychlejší, obsažnější a dostupnější

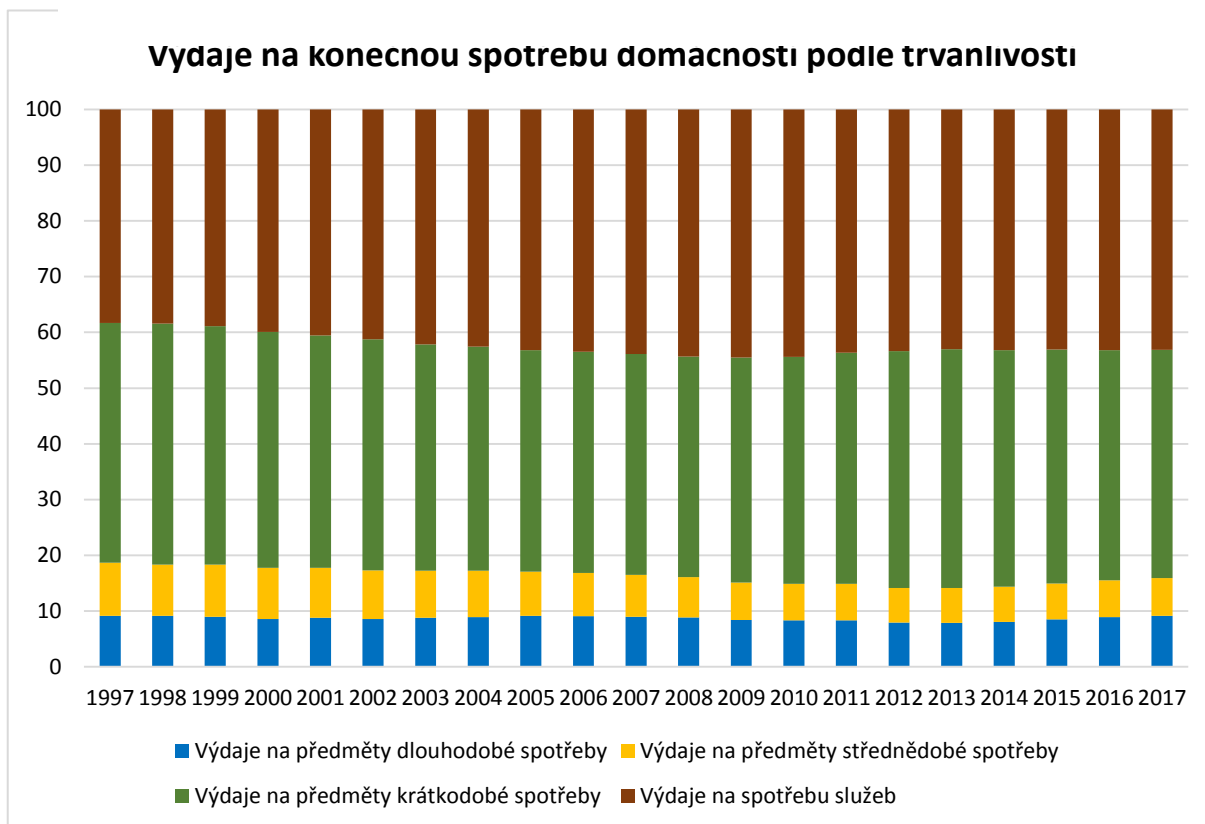
Graf 10 Vývoj podílu spotřeby na položce noviny, knihy a papírenském zboží

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

7.3 Vývoj struktury spotřeby dle trvanlivosti

Graf 11 Výdaje na konečnou spotřebu podle trvanlivosti

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování a výpočet

Graf č. 11 vyjadřuje informace ohledně vývoji výdajů na konečnou spotřebu domácností podle trvanlivosti.

Tedy výdaje na předměty:

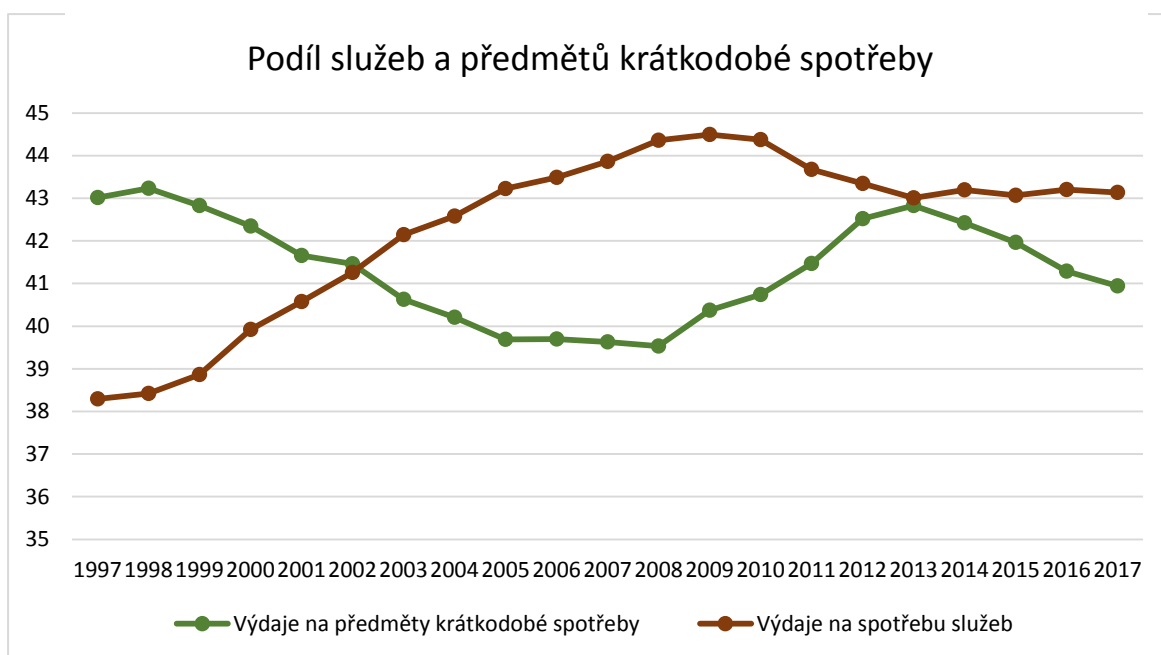
Dlouhodobé spotřeby

Střednědobé spotřeby

Krátkodobí spotřeby a také výdaje na spotřebu služeb

Z grafu je patrné, že největší část vydání tvoří služby a předměty krátkodobé spotřeby. Ovšem můžeme si všimnout, že během sledovaného období došlo ke změně pořadí těchto vydání vývoj podílů zaznamenává graf 12.

Graf 12 Podíl služeb a předmětů krátkodobé spotřeby

Zdroj: ČSÚ, zpracování vlastní

Na počátku sledovaného období si můžeme povšimnout, že poměry těchto dvou skupin téměř zrcadlí. V roce 2002 pak oba poměry činí přibližně 41%. Dále si můžeme povšimnout, že vydání za služby roste až do roku 2009. Tento trend můžeme připsat rostoucímu množství služeb na trhu, lepší dostupnosti, ale také především tomu, že do služeb se řadí také náklady na bydlení-tedy položky, které zaznamenaly velký cenový růst.

Následující roky poměr vydání sice mírně poklesl, ale již se drží ve stabilní výši a to 43%.

8 Budoucí spotřeba

V příštím roce čeká českou ekonomiku ještě růst nicméně ne tak silný jako tomu, bylo předchozí roky. Dle mnohých ekonomů již dochází k přehřátí. Mezi hlavní hrozby patří nedostatek pracovních sil a také pokles ekonomiky Německa, na které je ta naše silně závislá.

Struktura spotřeby domácností zůstane s největší pravděpodobností i v příštích letech neměnná. Největší položkou i nadále zůstane oddíl - Bydlení, voda, energie a paliva. A to nejen z důvodu zvyšujících se cen nájmu, ale také z plánovaného podražení elektřiny, což s sebou přinese také podražení vody, jelikož vodárny pohánějí elektřinou svá čerpadla.

Pokud se zaměříme na oddíl, který je procentuálně nejméně zastoupen - Vzdělávání, je třeba si uvědomit, že se jedná o specifickou položku. Většina výdajů na vzdělání se v českých domácnostech neplatí. Jelikož v České republice je školství financováno ze státního rozpočtu a to i včetně vysokých škol. Proto i v následujících letech bude tvořit tato skupina nejmenší položku. K výraznějšímu procentuálnímu navýšení by došlo v případě, kdy by více domácností začalo pro své děti preferovat soukromé školství.

Do budoucna však můžeme očekávat větší výdaje do oddílu zdraví - patří zde i ústavní péče. Vzhledem ke stárnoucí populaci se dá očekávat, že tyto služby budou více využívány, stejně tak jako nákup léků či jiných zdravotnických pomůcek tudíž se to projeví na struktuře výdajů domácností.

ZÁVĚR

Cíly mé bakalářské práce bylo definovat faktory, které mají vliv na spotřebu domácností a také zanalyzovat změny ve spotřebním chování českých domácností za pomoci dat z Českého statistického úřadu a to především z pravidelně vydávané statistiky - Příjmy, vydání a životní podmínky domácností.

V prvních dvou částech práce jsem se obecně věnovala popisu běžně používaných makroekonomických veličin a metodě, jakou Český statistický úřad získává data o spotřebním vydání českých domácností. Dále jsem se věnovala klasifikaci COICOP, jejímž předmětem je zatřídění všech druhů individuální spotřeby.

Ve třetí části jsem se přesunula již k samotné analýze dat. Ukazatel obecné míry nezaměstnanosti poukazuje na to, že míra nezaměstnanosti měla vliv na spotřebu pouze na počátku sledovaného období, v ostatních letech již vazba nebyla nijak výrazná.

V další části jsem analyzovala rozdíly mezi strukturou spotřeby u jednotlivých typů domácností. Z analýzy vyplývá, že mezi domácnostmi zaměstnanců a domácnostmi OSVČ nejsou nijak výrazné rozdíly, u domácností důchodců jsou však již rozdíly patrné.

V další části jsem vyhodnocovala, zda ve sledovaném období došlo ke změně struktury vydání domácností. Pořadí oddílů se nijak neměnilo, pouze se měnilo procentuální zastoupení. Při čemž nejvíce vzrostl podíl nákladů na bydlení. Naopak poklesl podíl vydání za odívání a obuv což je způsobeno vyšší kupní silnou na tento druh zboží.

Poslední část mé práce je odhad o budoucím chování spotřebitelů a o tom jak bude vypadat struktura spotřeby. Tento odhad je postaven především na základně predikcí ohledně vývoje stavu ekonomiky v budoucím roce.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2005. ISBN 978-80-7179-891-0.

HOLMAN, Robert. *Makroekonomie: středně pokročilý kurz*. 2. vyd. Praha: C.H. Beck, 2010. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7179-861-3.

JUREČKA, Václav. *Mikroekonomie*. Praha: Grada, 2010. Expert (Grada). ISBN 9788024732596.

MACÁKOVÁ, Libuše. *Mikroekonomie: základní kurs*. 8. aktualiz. vyd. Slaný: Melandrium, 2003. ISBN 80-86175-38-3.

MACEK, Jan. *Ekonomická a sociální statistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. ISBN 978-80-7043-642-4.

PAVELKA, Tomáš. *Makroekonomie: základní kurz*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2007. ISBN 978-80-86730-21-9.

ROJÍČEK, Marek, Vojtěch SPĚVÁČEK, Jan VEJMĚLEK, Eva ZAMRAZILOVÁ a Václav ŽDÁREK. *Makroekonomická analýza: teorie a praxe*. Praha: Grada Publishing, 2016. Expert (Grada). ISBN 978-80-247-5858-9.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*: 18. vydání. Přeložil Martin GREGOR. Praha: NS Svoboda, 2007. ISBN 9788020505903.

Internetové zdroje

Český statistický úřad, Česká republika od roku 1989 v číslech. www.czso.cz [online]. 2018 [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-2017-24bfnixod8>

Český statistický úřad, Statistika rodinných účtů (SRÚ) - Metodika do roku 2016. www.czso.cz [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statistika-rodinnych-uctu-metodika>

Český statistický úřad, 2014. Klasifikace individuální spotřeby (CZ-COICOP). www.czso.cz [online]. [cit. 2019-01-03]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/klasifikace-individualni-spotreby-cz-coicop->

Český statistický úřad, PŘÍJMY, VÝDAJE A SPOTŘEBA OBYVATELSTVA. www.czso.cz [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/10n1-05-2005-prijmy-vydaje-a-spotreba-obyvateilstva-metodika>

Český statistický úřad, HDP Výdajová metoda. www.czso.cz [online]. 2018 [cit. 2019-01-04]. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/ro-cenka-rocnkavyber.makroek-vydaj>

Český statistický úřad, Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů - 2016, 2017. www.czso.cz [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-2016>

ČTK, 2017. Každý Čech loni utratil v průměru 126 tisíc korun. Výdaje jsou rekordní, rostou i příjmy. [Aktuálně.cz](http://Aktualne.cz) [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/prumerna-domacnost-loni-utratila-temer-126000-korun-na-osobu/r~d69e6904688f11e79584002590604f2e/>

Jana Králová, 2016. Česko patří k nejvíc rovnostářským zemím. Mladých pod hranicí příjmové chudoby je méně než ve Švýcarsku. [Lidové noviny](http://Lidove noviny) [online]. [cit. 2019-01-02]. Dostupné z: <https://byznys.ihned.cz/cl-65472120-cesko-patri-k-nejvic-rovnostarskym-zemim-mladych-pod-hranici-prijmove-chudoby-je-mene-nez-ve-svycarsku>

KERMIET, Vladimír, 2015. Nadějný růst ekonomiky ČR. *Statistika&My* [online]. [cit. 2019-01-10]. Dostupné z: <http://www.statistikaamy.cz/2015/07/nadejny-rust-ekonomiky-cr/>

kurzycz, 2018. Mzdy - vývoj mezd, průměrné mzdy 2019 - maximum. *Kurzycz* [online]. [cit. 2019-01-07]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/makroekonomika/mzdy/?imakroGraphFrom=1.1.1990>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Poměr reálných příjmů a reálné spotřeby	27
---	----

Seznam grafů

Graf 1 Spotřební funkce	8
Graf 2 Lorenzova křivka	12
Graf 3 Giniho koeficient	13
Graf 4 Vývoj HDP	22
Graf 5 Vývoj reálných mezd	24
Graf 6 vliv nezaměstnanosti na spotřebu domácností	25
Graf 7 Porovnání domácností rok 2016	29
Graf 8 Vývoj struktury spotřeby v letech 1997-2017	30
Graf 9 Vývoj podílu spotřeby na přístroje a spotřebiče	31
Graf 10 Vývoj podílu spotřeby na položce noviny, knihy a papírenském zboží	31
Graf 11 Výdaje na konečnou spotřebu podle trvanlivosti	32
Graf 12 Podíl služeb a předmětů krátkodobé spotřeby	33

Seznam tabulek

Tabulka 1 Klasifikace CZ-COICOP	16
Tabulka 2 Stupně klasifikace CZ-COICOP	16
Tabulka 3 Vývoj průměrné hrubé mzdy	23
Tabulka 4 Spotřeba domácností v roce 2016	28

